

Omilia *In Pentecosten* (CPG 6665) a sfântului Vasile, episcopul Seleuciei

Radu Gârbacea¹

Abstract:

This article provides a brief list of studies on the sermons of bishop Basil of Seleucia in the last decade, a presentation and a Romanian translation of the sermon *In Pentecosten* (CPG 6665).

Keywords:

In Pentecosten (CPG 6665), Basil of Seleucia, Sermon on Pentecost, Apostles

Omiliile păstrate sub numele episcopului Vasile al Seleuciei († cca 486)² au făcut în ultimul deceniu subiectul mai multor articole. În 2011, Sergey A. Ivanov a editat omilia *In Thomam apostolum* (CPG 6668; BHG 1844b) după manuscrisul Φ 906 (*Gr.*), sec. XI, f. 114v-121 păstrat în Biblioteca Națională a Rusiei din Sankt-Petersburg³. În 2013, Richard W. Bishop a publicat un studiu în care a demonstrat

---

¹ Pr. Radu Gârbacea, asistent dr. la Facultatea de Teologie „Sfântul Andrei Șaguna” din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. Email: radu_garbacea@yahoo.com.

² El a fost episcop al metropolei provinciei Isauria din sudul Asiei Mici timp de aproape trei decenii. Pentru prima dată Vasile este atestat ca episcop al Seleuciei la Sinodul local de la Constantinopol, desfășurat între 8-22 noiembrie 448. Nu este cunoscut cu cât timp înainte de această dată a fost hirotonit episcop. În 431, scaunul episcopal al Seleuciei era ocupat de Dexian, despre care Benedikt Marx crede că a fost predecesorul lui Vasile, astfel că începutul activității lui Vasile în scaunul de episcop al Seleuciei trebuie situat după această dată. După opinia istoricului bisericesc francez L.-S. Le Nain de Tillemont, data morții episcopului Vasile al Seleuciei ar trebui așezată puțin după 458. Ipoteza aceasta a fost contestată de Ernst Honigmann, care a adus argumente că în 468 episcopul Vasile era încă în viață. Cf. L.-S. Le Nain de Tillemont, *Mémoires pour servir à l'histoire ecclésiastique*, vol. XV, Veneția, 1732, p. 340-347; Benedikt Marx, „Der Homiletische Nachlass des Basilios von Seleukeia”, în: *Orientalia Christiana Periodica* 7 (1941), p. 329-369; Ernst Honigmann, „Theodoret of Cyrhus and Basilios of Seleucia (the time of their death)”, în: *Patristic Studies*, Studi e Testi 173, Roma, 1953, p. 174-184.

³ Sergey A. Ivanov, „Неизданная проповедь Василия Селевкийского “*In Thomam apostolum*” (CPG 6668; BHG 1844b)”, în: Michail V. Bibikov (ed.), *Византийские очерки: труды российских ученых к XXII Международному конгрессу византинистов*, Vizantijskaja biblioteka, Issledovanija. St. Petersburg: Aleteja, 2011, p. 99-109. Ediția a fost

paternitatea vasiliană a omiliilor *In Pentecosten* (CPG 6665) și *In Pentecosten* (CPG 6666)⁴. Într-un articol publicat în 2016, Harald Buchinger a atras atenția asupra importanței mărturiei pe care omiliile lui Vasile al Seleuciei o oferă cu privire la desfășurarea ciclului pascal⁵, iar în 2017, Maria Panagia Miola a confirmat paternitatea vasiliană a omiliei *In Ioseph* (CPG 6656.8) și a identificat textele care au inspirat-o și pe care ea le-a inspirat⁶. Însuși semnatarul acestor rânduri a publicat în 2012, și respectiv 2013, traduceri, însoțite de introduceri și comentarii, ale omiliilor *In transfigurationem Domini* (CPG 6656.40; BHG 1989)⁷ și *In Lazarum* (CPG 6663; BHG 2225)⁸.

De această dată doresc să pun la dispoziția cititorului român prima dintre cele două omilii la Cincizecime păstrate de la episcopul Vasile. O primă versiune a prezentării și traducerii am publicat în revista *Horeb* 1 (2019), p. 151-156. Pe lângă îmbunătățirile aduse introducerii și traducerii, am inclus și o traducere a altor două fragmente, unul din omilia *In Pentecosten sermo 2* și celălalt din omilia *Encomium in Petrum et Paulum et Andream, Thomam et Lucam et Ioannem, et in lectionem euangelii secundum Ioannem*.

---

semnalată în secțiunea „Bibliographische Notizen und Mitteilungen” din *Byzantinische Zeitschrift* 105 (2012), nr. 2, p. 987.

⁴ Richard W. Bishop, „*Homilia in Pentecosten* (CPG 6665): A Sermon of Basil of Seleucia”, în: *Sacris Erudiri* 52 (2013), p. 119-160. Deși titlul articolului anunță că atenția autorului se va îndrepta spre prima din cele două omilii, în introducere, acesta vine cu precizarea că este dificil să discuți despre paternitatea omiliei CPG 6665 independent de omilia CPG 6666. De aceea, el a inclus, sub formă de apendice, și o demonstrație a paternității omiliei CPG 6666, bazată pe dovezi interne. Richard W. Bishop are în pregătire o traducere în limba engleză a acestor omilii, care urmează să fie publicată în antologia de omilii patristice la Înălțare și Cincizecime pe care o editează împreună cu Johan Leemans, *Exaltation of Human Nature, Advent of the Spirit: Greek Sermons on Ascension and Pentecost from Late Antiquity*.

⁵ Harald Buchinger, „Basilius von Seleukia als Zeuge für die Entfaltung des Osterfestkreises”, în: Pier Franco Beatrice, Bernard Pouderon (eds.), *Pascha nostrum Christus. Essays in Honour of Raniero Cantalamessa*, Théologie historique 123, Paris, Beauchesne, 2016, p. 291-314.

⁶ Maria Panagia Miola, „Basil of Seleucia’s *In Ioseph* (CPG 6656.8) and its Dependence on the Pseudo-Chrysostomic Homily *De Ioseph et De Castitate* (CPG 4566)”, în: *Bollettino della Badia Greca di Grottaferrata* III s. 14 (2017), p. 167-190.

⁷ Radu Gârbacea, „Omilia la Schimbarea la Față a episcopului Vasile al Seleuciei”, în: *Revista Teologică* 94 (2012), nr. 3, p. 311-323.

⁸ Idem, „Omilia la Lazăr a episcopului Vasile al Seleuciei (BHG 2225; CPG 6663)”, în: *Revista Teologică* 95 (2013), nr. 2, p. 193-204.

Textul și conținutul omiliei

Omilia a fost editată în 1940 de Benedikt Marx pe baza a două manuscrise (*Parisinus graecus 1470*, sec. IX, f. 43v-44v⁹ și *Vaticanus graecus 1990*, sec. X, XII, f. 248v-250¹⁰), ca un appendice la *Procliana: Untersuchung über den domiletischen Nachlass des Patriarchen Proklos von Konstantinople*¹¹. Deși cele două manuscrise atribuie omilia „celui între sfinți părintelui nostru Vasile, episcopul Seleuciei, cetatea Isauriei” (*Paris. gr. 1470*, f. 43v) / „lui Vasile, episcopul Seleuciei, cetatea Isauriei” (*Vatic. gr. 1990*, f. 248v), ea a fost restituită de Benedikt Marx sfântului Proclu al Constantinopolului (†446) pe baza câtorva argumente interne¹². Preferând în locul argumentelor lui Benedikt Marx mărturiile tradiției manuscrise, care atribuie omilia episcopului Vasile, editorii prestigiosului catalog *Clavis Patrum Graecorum* (CPG) nu au așezat omilia între operele sfântului Proclu, ci între cele ale episcopului Seleuciei¹³. Clasificarea editorilor CPG a fost confirmată de investigațiile lui Johannes Marius Tevel, care a oferit un studiu exhaustiv al tradiției manuscrise a corpusului omiletic al episcopului Vasile¹⁴.

Benedikt Marx a observat că omilia CPG 6665 are un fragment în comun cu o altă omilie la Cincizecime, omilia pseudo-hrisostomiană *In Pentecosten sermo 2* (CPG 4537; PG 52, 807-809)¹⁵. Recent, Richard W. Bishop a semnalat că cea de-a treia

---

⁹ Manuscrisul este disponibil on-line: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/btv1b8528761f/f99.item>.

¹⁰ Manuscrisul este disponibil on-line: https://digi.vatlib.it/view/MSS_Vat.gr.1990.

¹¹ Benedikt Marx, *Procliana: Untersuchung über den domiletischen Nachlass des Patriarchen Proklos von Konstantinople*, Münsterische Beiträge zur Theologie 23, Münster, Aschendorffsche Verlagbuchhandlung, 1940, p. 100-102. Alături de acest text, Benedikt Marx a editat o altă omilie inedită până atunci, *In resurrectionem Domini* (CPG 6664), pe care Michel Aubineau a restituit-o puțin mai târziu episcopului Vasile al Seleuciei. A se vedea: Michel Aubineau, *Hésychius de Jérusalem, Basile de Séleucie, Jean de Béryste, Pseudo-Chrysostome, Léonce de Constantinople: Homélie pascales (cinq homélie inédites)*, SC 187, Paris, Cerf, 1972, p. 169-277, în special p. 191-197.

¹² Benedikt Marx, *Procliana*, p. 48-49.

¹³ Mauritius Geerard, *Clavis Patrum Graecorum, vol. III; A Cyrillo Alexandrino ad Iohannem Damascenum*, Turnhout, Brepols, 1979, 6665; despre această omilie nu mai apare nicio altă informație în cele două volume actualizate: Mauritius Geerard, Jacques Noret, *Clavis Patrum Graecorum: Supplementum*, Turnhout, Brepols, 1998 și Mauritius Geerard, Jacques Noret, *Clavis Patrum Graecorum: Volumen IIIA; A Cyrillo Alexandrino ad Iohannem Damascenum; Addenda volumini III*, Turnhout, Brepols, 2003.

¹⁴ Johannes Marius Tevel, *De preken van Basilius van Seleucië: Handschriftelijke overlevering – editie van vier preken*, Vrije Universiteit te Amsterdam, Utrecht, Elinkwijk, 1990, p. 94-96. Pentru omilia *In Pentecosten I* (CPG 6665) J.M. Tevel a inventariat 18 mărturii manuscrise.

¹⁵ Benedikt Marx, *Procliana*, p. 49.

parte a omiliei CPG 6665 este, de asemenea, păstrată, ce-i drept într-o formă amplificată, în omilia intitulată *Encomium in Petrum et Paulum et Andream, Thomam et Lucam et Ioannem, et in lectionem euangelii secundum Ioannem* (CPG 4061) din corpusul atribuit lui „Efreim Grecul”, nume dat autorului vastei colecții de omilii în limba greacă păstrate de la faimosului poet, omilet și exeget de limbă siriacă, sfântul Efreim din Edesa¹⁶.

Omilia începe prin încadrarea praznicului Cincizecimii în șirul dens „al sărbătorilor duhovnicești” pe care Hristos ni le-a dăruit „prin negrăita și mântuitoarea Sa Iconomie”¹⁷. Sunt enumerate praznicele Nașterii (γενέθλια), Arătării (ἐπιφάνεια), Învierii (ἀνάστασις), Înălțării (ἀνάληψις) și Cincizecimii (πεντηκοστή)¹⁸. Cincizecimea este descrisă ca sărbătoarea Duhului Sfânt, care astăzi „vine la oameni” (ἐπιδημῆσας) și „pecetluiește (σφραγίζει) împlinirea „Iconomiei lui Hristos”¹⁹.

Potrivit episcopului Seleuciei, sărbătoarea conține „și o taină străină” (καὶ ξένον μυστήριον): „Limbile împărțite acum de Duhul, au corectat limbile oamenilor amestecate odinioară la turn”²⁰. Despre aceasta dă mărturie textul din cartea *Faptelor Apostolilor* 2, 8-11. Interpretarea narațiunii din *FAP* 2 se continuă cu o prezentare teologică a slujirii apostolice și se transformă într-o aclamare a Apostolilor. Unele dintre explicațiile extinse cu privire la slujirea apostolică prezintă o perspectivă asupra slujirii liturgice și învățătoarești a episcopilor: „Bucurați-vă, pecetluitori ai preoților (τῶν ἱερέων οἱ σφραγισταί), educatori ai dascălilor, vânători ai popoarelor, pescari ai neamurilor, antrenori (ἀλειπτται) ai dreptilor, cei ce spălați (πλῦται) pe cei păcătoși,

---

¹⁶ Richard W. Bishop, „*Homilia in Pentecosten* (CPG 6665): A Sermon of Basil of Seleucia”, p. 119-120. Omilia a fost editată pentru prima dată de Joseph Assemani, *S(ancti) P(atris) N(ostris) Ephraem Syri opera omnia quae extant graece, syriace, latine in sex tomos distributa*, Rome, Typographia Pontificia Vaticana, 1732-1746, vol. III, p. 462^c-470, și a fost republicată cu o traducere neogreacă de Konstantinos G. Phrantzolas, *Ὅσιον Ἐφραίμ τοῦ Σύρου ἔργα*, vol. 7, Thessalonike, To Perivoli tis Panagias, 1998, p. 112-130. Traducere românească în: Sf. Efreim Sirul, *Cuvinte și învățături. Cartea a treia*, Bacău, Editura Bunavestire, 1996, p. 475-484.

¹⁷ Χριστὸς ὁ πλῆθος ἑορτῶν ἡμῶν πνευματικῶν χαριζόμενος διὰ τῆς ἀφράστου καὶ σωτηριώδους οἰκονομίας αὐτοῦ (100, 9-10). Pentru a putea fi urmărit cu ușurință textul grecesc, voi indica numărul paginii și al rândului din ediția lui B. Marx.

¹⁸ νεάζουσιν αἰεὶ γενεθλίων φαιδρότητα, ἀγήρατον ἐπιφανείας πανήγυριν, αἰώνιον ἀναστάσεως καύχημα, παράδοξον ἀναλήψεως θαῦμα, πνευματικὸν πεντηκοστῆς εὐεργέτημα (100, 10-13).

¹⁹ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, σήμερον τοῖς ἀνθρώποις ἐπιδημῆσας τὴν τῆς οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ σφραγίζει τελειώσιν (100, 13-15).

²⁰ ἀλλ’ ἔχει τι καὶ ξένον ἢ ἑορτῆ μυστήριον. Πρὸς γὰρ τῷ θαύματι τῆς ἐνεργείας τοῦ Πνεύματος καὶ λύσις ἀποφάσεως ἀρχαίας ἐγίνετο. Αἱ γὰρ νῦν τοῦ Πνεύματος διαμεριζόμεναι γλῶσσαι τὰς συγχυθείσας τῶν ἀνθρώπων γλώσσας ἐπὶ τοῦ πύργου ποτὲ διωρθώσαντο (100, 22-26).

junghietori ai păcatului, luminători (φωτισταί) ai necredincioșilor, retori nebiruiți, crainici care nu suferiți împotrivire, străji neadormite!”²¹. Spre sfârșitul omiliei se găsește o posibilă aluzie la omoforul episcopilor, deja atestat în prima jumătate a secolului al V-lea²²: „Bucurați-vă, cei ce purtați pe umeri (τοῖς ὄμοις περιφέροντες) pretutindeni piatra cea din capul unghiului”²³. Continuarea acestei aclamații, care precede doxologia finală, conține metafore care pot fi puse în legătură cu Tainele de inițiere: „care luminați (φωτίζοντες) și sprijiniți casele credincioșilor cu puterea lui Hristos, Cel răstignit, mort și înviat, Căruia se cuvine slava...”²⁴. Cu toate acestea, nu există un motiv clar pentru a afirma că Rusaliile erau o dată pentru primirea botezului în Seleucia episcopului Vasile²⁵.

Întrucât omilia *In Pentecosten* (CPG 6665) este alături de omiliile la Săptămâna Mare, Paști și Înălțare ale episcopului Vasile o mărturie importantă despre desfășurarea ciclului pascal în Asia Mică, se impune ca ea să fie cunoscută și accesibilă celor interesați de vechimea, instituirea și teologia praznicului Cincizecimii²⁶.

Cuvânt la Cincizecime al celui între sfinți părintelui nostru Vasile, episcopul Seleuciei, cetatea Isauriei²⁷

Multe, dar folositoare sunt pentru noi priveliștile duhovnicești ale Bisericii [τῆς ἐκκλησίας τὰ πνευματικὰ θέατρα], căci repetarea neîncetată a învățaturii face mai atente limbile celor ce vorbesc și mințile celor ce ascultă, după cum ogoarele se curățesc de orice spin, atunci când țăranul le ară și sapă de multe ori pământul [în

---

²¹ Χαίρετε τῶν ἱερέων οἱ σφραγισταί, τῶν διδασκάλων οἱ παιδευταί, τῶν λαῶν οἱ ἀγρευταί, τῶν ἐθνῶν οἱ σαγηνευταί, τῶν δικαίων οἱ ἀλείπται, τῶν ἁμαρτωλῶν οἱ πλῆται, τῆς ἁμαρτίας οἱ σφάκται, τῶν ἀπίστων οἱ φωτισταί, οἱ ἀήττητοι ῥήτορες, οἱ ἀβίαστοι κήρυκες, οἱ ἀνύστακτοι φύλακες (101, 24-28).

²² Harald Buchinger, „Basilius von Seleukia als Zeuge für die Entfaltung des Osterfestkreises”, p. 311.

²³ Χαίρετε οἱ τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον πανταχοῦ τοῖς ὄμοις περιφέροντες (102, 11-12).

²⁴ καὶ τῶν πιστῶν τοὺς οἴκους φωτίζοντες καὶ στηρίζοντες τῇ δυνάμει τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀποθανόντος καὶ ἀναστάντος Χριστοῦ, ᾧ πρέπει δόξα (102, 12-14).

²⁵ Harald Buchinger, „Basilius von Seleukia als Zeuge für die Entfaltung des Osterfestkreises”, p. 311.

²⁶ A se vedea: Harald Buchinger, „Pentekoste, Pfingsten und Himmelfahrt: Grunddaten und Fragen zur Frühgeschichte”, în: Richard W. Bishop, Johan Leemans, Hajnalka Tamas (eds.), *Preaching after Easter: Mid-Pentecost, Ascension, and Pentecost in Late Antiquity*, Supplements to Vigiliae Christianae 136, Leiden/Boston, Brill, 2016, p. 15-84.

²⁷ Traducere realizată după Benedikt Marx, *Procliana*, p. 100-102.

jurul] fiecărei plante. Așadar, să fie slăvit Hristos, Cel ce prin negrăita și mântuitoarea Sa Iconomie ne dăruiește o mulțime de sărbători duhovnicești: strălucirea mereu nouă a Nașterii; praznicul fără îmbătrânire al Arătării; lauda veșnică a Învierii; uimitoarea minune a Înălțării și binefacerea duhovnicească a Cincizecimii.

Căci astăzi, Mângâietorul, Duhul Sfânt, venind la oameni, pecetluiește desăvârșirea Iconomiei lui Hristos, sfințind corul Apostolilor, împărțind harisme²⁸, oferind în dar îndrăzneala [παρρησίαν δωρούμενος], dăruind minuni [θαύματα χαριζόμενος], oferind izgonirea bolilor printr-un cuvânt [ῥήματι παρέχων ἀπελαύνειν τὰς νόσους]. De ce spun „printr-un cuvânt”, când uneori se căuta pentru tămăduire o umbră a sfinților? Căci cei necăjiți căutau umbra lui Petru, răpind izbăvirea numai prin trecerea lui [pe lângă ei]²⁹, iar ștergarele care s-au atins de pielea lui Pavel aveau chezașia vindecării³⁰. Căci harul Duhului venise într-atât de mult, ca să dăruiască [χορηγεῖν] vindecări celor bolnavi prin cele mai neînsemnate [lucruri].

Dar sărbătoarea are și o taină străină. Pe lângă minunea lucrării Duhului s-a făcut și dezlegarea vechii sentințe. Căci limbile împărțite acum de Duhul, au corectat limbile oamenilor amestecate odinioară la turn. Dovada acestui fapt este mărturia neamurilor. Căci, „Parți și Mezi și Elamiți și mulți alții îi auzim pe ei, spune [Scriptura], fiecare în limba noastră, vorbind despre lucrurile mari ale lui Dumnezeu”³¹. Unde se propovăduiesc cuvintele lui Dumnezeu, acolo auzurile barbarilor sunt înțelepțite, iar unde se plănuește o zidire a răutății, acolo se grăiește o limbă barbară de neînțeles³². Frumos spune Scriptura „împărțite”, cu privire la îndreptarea limbilor. Căci cuvintele „coborându-Ne să amestecăm [limbile]”³³ aveau nevoie de Cel ce împarte. „Și s-au arătat lor împărțite, limbi ca de foc”³⁴.

O, străină năvălire a Duhului, care dă Apostolilor o neașteptată înțelepciune!

Privește, un foc mai liniștitor
credincioșilor decât orice ulei!³⁶

Privește, o limbă mai înfricoșătoare

²⁸ Cf. *1 Co* 12, 31.

²⁹ Cf. *FAp* 5, 15.

³⁰ Cf. *FAp* 19, 12.

³¹ *FAp* 2, 8.9-11.

³² ἐκεῖ **συνετή** γλῶσσα βάρβαρα φθέγγεται (p. 100, 30). Sensul de bază al adjectivului συνετός, ἢ, ὄν este acela de inteligent, înțelept sau inteligibil. În acest context mi se pare mai potrivit să citim ἀσύνητος, ὄν sau ἀσυνέτως în loc de συνετή. Συνετός nu apare doar în cele două manuscrise folosite de B. Marx. Spre exemplu, manuscrisul *Vaticanus graecus 1587*, sec. XIV, f. 365v, transmite aceeași lectură: συνετή γλῶσσα βάρβαρα.

³³ *Fac* 11, 7.

³⁴ *FAp* 2, 3.

³⁶ Acest paragraf se găsește în omilia pseudo-hrisostomiană *In Pentecosten sermo 2* (CPG 4537); PG 52, 809.8-22.

Privește, doisprezece ucenici
instruiți de un singur învățător!

Privește, doisprezece luminători
strălucitori răsărind dintr-o singură
culme!

Privește, douăsprezece raze curate
care se răspândesc dintr-un singur soare!

Privește, douăsprezece torțe aprinse
de o singură scânteie!

Privește, douăsprezece mlădițe
odraslite dintr-o viță adevărată³⁵!

Privește, douăsprezece coșuri
umplute de la o singură masă!

Privește, douăsprezece râuri care
pleacă de la un singur izvor!

Privește, douăsprezece limbi grăite
de un singur har,

diavolului decât orice foc!

Privește, o limbă care mistuie spini
relei-cinstiri de Dumnezeu și înrouează
roadele bunei-cinstiri de Dumnezeu!

Privește, doisprezece ucenici
instruiți de un singur învățător!

Privește, doisprezece generali
învățați de un singur împărat!

Privește, doisprezece luminători
strălucitori răsărind dintr-o singură
culme!

Privește, douăsprezece raze curate
care se răspândesc dintr-un singur soare!

Privește, douăsprezece torțe aprinse
de o singură scânteie!

Privește, douăsprezece mlădițe
odraslite dintr-o viță adevărată!

Privește, douăsprezece coșuri
umplute de la o singură masă!

Privește, douăsprezece râuri care
pleacă de la un singur izvor!

Privește, douăsprezece limbi grăite
de un singur har,

și închină-te Duhului Sfânt ca [unuia] de-o-ființă cu Tatăl și cu Fiul; căci Duhul nu i-a făcut înțelepți pe cei neînvățați prin studiu și prin învățarea cuvintelor, ci mai degrabă prin însași replămădirea limbilor. Și lucrul mai minunat este că [Duhul] le-a oferit [ἐχορήγησεν] nu numai faptul de a învăța [pe alții] „lucurile mari ale lui Dumnezeu”³⁷, ci a făcut glasul lor co-glăsuitoare cu fiecare limbă a neamurilor. Căci a făcut gurile pescarilor năvoade de mântuire, prin care noi fiind mântuiți, să strigăm cu mulțumire:

Bucurați-vă, Apostoli, puși împărați
de Hristos, Care prin dăruirea [χορηγίας]
Duhului v-a încredințat împărăția de sus

Bucurați-vă, sfinți Apostoli, puși
împărați de Hristos, Care v-a încredințat
împărăția de sus și [împărăția] de jos!⁵²

³⁵ Cf. *In* 15, 5.

³⁷ *FAp* 2, 11.

⁵² Cu acest fragment începe omilia intitulată *Encomium in Petrum et Paulum et Andream, Thomam et Lucam et Ioannem, et in lectionem euangelii secundum Ioannem* (CPG 4061)

și [împărăția] de jos!

Bucurați-vă, sarea pământului, care niciodată nu poate să-și piardă gustul³⁸!

Bucurați-vă, lumina lumii³⁹, care rămâne la răsărit și luminează pretutindeni pe orbi; care arde fără materie, în care făclia e Hristos, sfeșnicul Crucea⁴⁰, iar uleiul e dăruirea Duhului!

Bucurați-vă, lumina lumii⁴¹, în fața căreia fiecare noapte se predă!

Bucurați-vă, pecetlitorii preoților, educatorii dascălilor, vânătorii popoarelor, pescarii neamurilor, antrenorii dreptilor, cei ce spălați pe cei păcătoși, junghietorii păcatului, luminătorii necredincioșilor, retorii nebiruiți, crainicii care nu suferiți împotrivire, străjile neadormite!

Bucurați-vă, făurarii glasului meu, sprijinatorii limbii mele păcătoase, meșterii cuvintelor mele!

Că [vi] s-au dat sceptrurile ca să cârmuiți și să păstoriți amândouă tronurile, vrând să îndrepteze spre moștenirea [împărăției] de jos și să strălucească slava [împărăției] de sus, să sporească frumusețea ei, să se arate lumina, să se facă cunoscute tainele, să fie vestită puterea ei.

Bucurați-vă, sarea pământului, care niciodată nu poate să-și piardă gustul!

Bucurați-vă, lumina lumii, care rămâne la răsărit și luminează pretutindeni pe cei întunecați; care arde fără materie; făclia e Hristos, Petru sfeșnicul, iar uleiul e dăruirea Duhului!

Bucurați-vă, lumina lumii, în fața căreia fiecare noapte se predă; pe care nu o umbrește [niciun] nor, [căreia] vijelia nu i se împotrivește și [care] nu naște furtună, ci dimpotrivă, luminează cele întunecate întru noi, albește pe cele ascunse, spală pe cele tănuite și curățește conștiințele!

Bucurați-vă, pecetlitorii preoților, educatorii dascălilor, vânătorii popoarelor, pescarii neamurilor, antrenorii dreptilor, cei ce spălați pe cei păcătoși, junghietorii păcatului, luminătorii necredincioșilor, străjile nebiruite, neguțatorii de lucruri scumpe!

Bucurați-vă, făurarii glasului meu, sprijinatorii limbii mele păcătoase, împuternicitorii neputinței mele,

---

atribuită sfântului Efrem Sirul. Traducere realizată după textul grecesc din Konstantinos G. Phrantzolas, *Όσιον Έγραψην τοῦ Σύρου έργα*, vol. 7, p. 112-115.

³⁸ Cf. *Mt* 5, 13.

³⁹ *Mt* 5, 14.

⁴⁰ Cf. *Mt* 5, 15.

⁴¹ *Mt* 5, 14.

Bucurați-vă, cei ce nu aveți traistă⁴², dar ați umplut toată lumea de bogăție; pentru care un toiag nu era de prisos⁴³, căci pretutindeni ați fost urmăriți de lupi; care nu aveți a doua cămașă, dar i-ați îmbrăcat pe împărați.

Marea v-a purtat pe voi, cei ce umblați [pe apă] ca niște corăbii⁴⁴; care deși nu aveți argint în cingătoare, și a căror punga nu purtase aur⁴⁵, ați împrumutat picioare șchiopilor din traistra [voastră]⁴⁶, iar când orbul s-a atins de cingătorea voastră, a început să socotească cursul zilei și să arate cu degetul stelele, pe care mai înainte nu le știuse⁴⁷!

Bucurați-vă, cei ce ați pus pe diavolul în lanțuri, cei ce doborâți pe demoni, cei ce surpați rătăcirea, cei ce ați înlăturat înșelăciunea din sufletele noastre, ale căror șorțuri imită poalele [hainei] lui Hristos⁴⁸!

Bucurați-vă, cei ce ați găsit comoara ascunsă în țarină⁴⁹ și ați arătat femeii dragma pe care o pierduse⁵⁰!

învățătorii îndrăzelii mele, meșterii cuvintelor mele!

Bucurați-vă, cei ce nu aveți traistă, dar ați umplut toată lumea de bogăție; pentru care un toiag nu era de prisos, căci pretutindeni ați fost urmăriți de lupi; care nu aveți a doua cămașă, dar i-ați îmbrăcat pe împărați, care nu aveți a doua încălțăminte, dar ați cutremurat pământul cu alergările voastre, iar nori au alergat pe sub picioarele voastre. S-au arătat îngerii gătindu-vă calea și marea v-a purtat pe voi, cei ce umblați [pe apă] ca niște corăbii; care deși nu aveți argint în cingătoare, și a căror punga nu purtase aur, ați împrumutat multe lucruri șchiopilor din traistra [voastră], iar când orbul s-a atins de cingătorea voastră, a început să socotească cursul zilelor, să măsoare soarele cu ochii lui și să arate cu degetul stelele, celor pe care mai înainte nu îi știuse!

Bucurați-vă, cei ce ați pus pe diavolul în lanțuri și ați doborât pe demoni, cei ce surpați rătăcirea, cei ce ați înlăturat înșelăciunea din sufletele noastre, ale căror șorțuri imită poalele [hainei] Domnului; ale căror umbre au săvârșit multe și felurite tămăduiri prin cetăți și prin sate!

Bucurați-vă, cei ce ați găsit comoara

⁴² Cf. *Mt* 10, 10.

⁴³ Cf. *Mt* 10, 10; *Mc* 6, 8; *Lc* 10, 3-4.

⁴⁴ Ἡ θάλασσα πλεούοντας ὑμᾶς καθάπερ ὀλκάδας ἀρμενοφόβους ἐβάσταζεν. Cf. *Mt* 14, 29.

⁴⁵ Cf. *Mt* 10, 9.

⁴⁶ Cf. *FAp* 3, 6-7; 14, 8-10.

⁴⁷ Loc scripturistic neidentificat.

⁴⁸ Cf. *FAp* 19, 12; *Mt* 9, 20; *Mt* 14, 36; *Mc* 6, 56; *Lc* 8, 44.

⁴⁹ Cf. *Mt* 13, 44.

Bucurați-vă, cei ce ați coborât mreaja voastră în adâncul lumii și ați adunat din fiecare neam; cei ce ați prins pești din care ospătându-se până și acum, Împăratul se bucură!

Bucurați-vă, cei ce purtați pe umeri pretutindeni piatra cea din capul unghiului⁵¹ și care luminați și sprijiniți casele credincioșilor cu puterea lui Hristos, Cel răstignit, mort și înviat, căruia se cuvine slava [stăpânirea] acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

ascunsă în țarină, care ați arătat femeii drahma pe care o pierduse; care i-ați adus lui Hristos îndoite cei doi talanți ai propovăduirii; cei ce ați coborât în adâncul lumii mreaja, care adună din fiecare neam; cei ce ați prins pești din care ospătându-se până și acum în ceruri, Împăratul se bucură; cei ce ați învățat-o pe femeia cea înțeleaptă cum să frământa cele trei măsuri de făină⁵³ și să facă un aluat; cei ce ați dat la o parte îngrădirile și ați bătătorit căile și ați căutat pustiurile și ați umplut de oaspeți cămările de nuntă ale mirelui!

Bucurați-vă, cei ce ați aflat piatra cea din capul unghiului și ați ridicat pe ea atâtea cămări împărătești; cei ce ați ridicat atâtea biserici pe pământ asemeni celor din ceruri, cei ce ați zidit atâtea altare pentru jertfa cea de viață dătătoare!

...

Al sfântului Vasile, episcopul Seleuciei, cetatea Isauriei, [cuvânt] la Cincizecime

⁵⁰ Cf. *Lc* 15, 8.

⁵¹ Cf. *1 Ptr* 2, 6; *Ef* 2, 20.

⁵³ οἱ τὴν σοφὴν ποδὶ τὰ τρία μέτρα τῶν ἀλεύρων φεράσαι καὶ ζύμην μίαν ἀπαρτίσαι διδάξαντες. Konstantinos G. Phrantzolas, *Ὁσίου Ἐφραίμου τοῦ Σύρου ἔργα*, vol. 7, p. 115.1-2. Prezența substantivului ὁ πούς (picior) la dativ este surprinzătoare. Am optat să citesc πῶς în loc de ποδὶ. Am verificat lecțiunea propusă de unul din cele două manuscrise inventariate de baza de date *Pinakes* pentru omilia CPG 4061 (*Parisinus Coislinus* 296, sec. XII, f. 207-213v și *Olympiotissae* 132, sec. XVII, p. 268-290*). Lecțiunea din *Paris. Coislin. 296*, f. 208 este οἱ τὴν γυναικα [γυναῖκαν, *correxī*] σοφὴν ποδὶ τὰ τρία μέτρα τῶν ἀλεύρων φεράσαι.